

ТЕЛК - ВИСОКО НАПРЕЖЕНИЕ

Сигурно много от хората с увреждания се досещат за какво ще стане дума в този брой. Често презледите, които правят трудово-експертните лекарски комисии (ТЕЛК), са свързани с много негативни емоции и излишно напрежение. От кабинетите на ТЕЛК, за съжаление, най-често започват проблемите на т. нар. трудоустроени, за които оптам насетне е почти невъзможно да си намерят някаква работа, камо ли да се включат пълноценно в пазара на труда. А правото на труд е едно от основните човешки права и е утвърдено в Конституцията на България и в редица наши и международни документи от най-висок ранг, но системно се нарушава по различни начини и от различни институции, каквито са ТЕЛК например.

В този контекст какво е ТЕЛК - пречка или помощник на ЧОВЕКА с увреждане? Доколко процедурата по освидетелстване на хората с увреждания отговаря на съвременните изисквания и потребности на тези граждани и на динамичните обществени нагласи? Не е ли време тази институция наистина да се превърне в подкрепящ фактор за хората с увреждания, които искат да работят за себе си и за обществото като нормални данъкоплатци? Трябва ли изобщо да съществува ТЕЛК, която е част от поддържания от гържавата медицински модел на инвалидност? Това са важни въпроси, на които трябва да отговорим всички ние - хората, които по някакъв начин са дискриминирани от решенията, издавани от тези комисии, експертите, съставляващи комисиите, законодателите, цялото общество.

На този етап организацията и работата на ТЕЛК и ЦТЕЛК се регламентират в Наредба №36 за експертиза на трайната нетрудоспособност, която, с малки изключения, не е променяна от обнародването ѝ в Държавен вестник през 1975 г. Ориентацията на целия нормативен документ е към такава философия и гържавна политика, която маргинализира, изтласква част от хората в периферията на обществото и дори отвъд пределите на същото това общество. Държавата „обгрижва“, „лекува“ и не се интересува от какво наистина имат нужда гражданите с увреждания. В рамките на тази безалтернативна грижа са и трудово-експертните лекарски комисии.

ТЕЛК и ЦТЕЛК определят групите инвалидност в зависимост от увреждането - I-ва, II-ра или III-та, което пък е пряко свързано с отпускането на пенсията, със социалното подпомагане, с отпускането на помощни технически средства, с транспорта, образованието, трудовата реализация и др. От това следва, че ако човек има някакво увреждане, той задължително трябва да получи група инвалидност, за да се „възползва“ от компенсациите за намаления му капацитет. Освен това комисиите се произнасят по загубената трудоспособност, посочват неподходящите условия на труд и дават препоръки за подходяща работа. Най-често в решенията, които издават, експертите използват дискриминиращи шаблонни формулировки - „негоден за всякакъв вид труд“ и „негоден за професионален вид труд“, а понякога се среща и още по-абсурдно и грозно звучащото „негоден за нищо“.

Продължава на стр.3

ТЕМА НА СЛЕДВАЩИЯ БРОЙ

ИНТЕГРИРАНОТО ОБРАЗОВАНИЕ -
КЛЮЧ КЪМ ИНТЕГРИРАНАТА ЗАЕТОСТ

ВИЕ СТЕ НА ХОД...

Прочетох пилотния брой на Бюлетина на Център за независим живот и разбрах, че вече има някакво макар и мъничко книженце, което казва на хората: „Вижте, има още членове на това общество, които са качествени личности, които търсят себе си, намерили са се и искат да ви се покажат. Те могат, те знаят, те са добри, мили, всеотдайни. Това сме ние - хора като вас, имаме същите проблеми, същите радости и мъки, същите способности и знания, макар и да сме малко различни. Искаме да ви го пока-

жем! И бъдете сигурни - ще ви го покажем и ще го докажем. Наистина ще го направим! Рано или късно!“

За мен това мъничко книженце е едно скъпоценно камъче, събрало в себе си светлината на слънцето, и по всички природни закони я пречупва и създава една дъга, която може да направи чудеса. Дъгата се появява винаги след унищожително-възродителните летни бури.

Тя ще превърне лошото в добро. Стига само да имаш смелостта да минеш под нея.

Нина Жишьева ж.к. „Овча купел“, София

НАШИТЕ ДОБРОВОЛЦИ!

С кого ще ви запознаем днес? Тя е млада, жизнена и енергична. Амбициозна е и, което е най-важно - знае какво иска. Повече прилича на маче, отколкото на социален работник, а тя всъщност е точно такава. Тя е Светлана Петкова - 23-годишна, зодия Водолей... и какво още?

Светле, какво те накара да станеш доброволец на Центъра за независим живот?

Първоначалният ми интерес беше продиктуван по-скоро от предизвикателство, отколкото от познаването на тази сфера. Сега вече е потребност от изява.

С какво се занимаваш в Центъра и кое те мотивира да правиш това?

В консултантския център ходя много често. Помощта ми се състои в различни дейности, като например да работя по изготвянето на справочник, информиращ за сходни на Центъра

институции. А ако трябва да говорим за мотивация, съществува едно прекрасно обяснение - екипът.

Освен в ЦНЖ ти работиш и в Червения кръст. Необходимо ли е според теб доброволецът да притежава някакви по-специални качества или определена професия и образование?

Хората, които се занимават с доброволна дейност, трябва да имат хъс за това, а що се отнася до определена професия - тя по-скоро би им помогнала, но не е специално изискване.

Кои са любимите ти неща? Какво би правила с удоволствие, ако можеше да си го позволиш?

Много обичам разходките. С удоволствие бих изядла по една кофа „Chio“-чипс, ако можех да си го позволя.

Какво най-много искаш да ти се случи? За какво мечтаеш?

Бих искала да мога да отида до Испания.

Интервюто взе Ваня

РЕДАКТОРСКИ РАЗМИСЛИ

През погледа на Валя

Не бих ви занимавала с вестникарски заглавия, но понякога те така провокират, че е по-добре да изразиш емоцията си. Още повече, че медиите са тези, които формират обществените нагласи, израз са на културата на обществото.

А ето какво разбунтува съзнанието ми и ме накара за пореден път да си дам сметка колко опасно може да бъде словото - „Инвалид и циганин пребиха войник, събличат го гол“ („Монитор“, 1.10.1999 г.). Звучи грозно, нали? И страшно, защото е белег за отношението на обществото към определени общности, които

мо продължава да отхвърля, да унижава, да им лепва негативни антисоциални щампи и прояви, които сякаш се предполагат единствено за тях. За обществото ни би трябвало да се знаят имената на бандитите, а не техните особени белези и „етикети“. Защото бандитите могат да бъдат с и без увреждания, от всякакъв етноси или религиозни групи.

Това, че нашето общество боледува, е ясно отдавна. И ще боледува, докато абсурдно се стреми към саморазрушение. Това ли искаме наистина? И ако не, тогава докога едни от нас ще бъдат инвалиди, цигани, помаци (носещи и съответните негативни внушения) и т. н., а не ХОРА, граждани на тази страна, на това общество?

Phare

Финансирано от програма ФАР-Лиен на Европейския съюз и Новиб
Financed by the PHARE-LIEN Programme of the European Union and Novib

Novib

Издател: Център за независим живот - София

Адрес: ул. Бузлуджа 43, София 1463,

тел./факс: (02) 954 98 92, e-mail: cil@aster.net

Главен редактор: Валентина Воденичарова;

Фотограф: Васил Янин

Графичен дизайн, предпечат и печат: Офис Маркет ЕООД
Тираж 800. Разпространява се безплатно.

ТЕЛК - ВИСОКО НАПРЕЖЕНИЕ

Като оставим настрана психологическите травми, които тези „препоръки“ нанасят, за държателя на такова решение става практически невъзможно да си намери каквато и да е работа в обща среда. Ако все пак някой работодател прецени, че има нужда от специалист „без право на труд“, обикновено служителят или работникът работи без договор, т. е. нелегално. В противен случай работодателят попада под ударите на закона поради несъобразяване със заключенията на трудово-експертната лекарска комисия. Още по-порочното е, че решенията могат да се обжалват единствено пред ЦТЕЛК, но не подлежат на съдебен контрол, т. е. тези институции решават еднолитно едно от основните човешки права - правото на труд.

Необходима е коренна промяна в начина на работата на ТЕЛК и ЦТЕЛК, които в момента функционират по чисто административ-

но-формален начин. Тези комисии трябва да се превърнат в мултидисциплинарни експертни звена - т. е. в състава им освен лекари задължително да присъстват различни специалисти - социални работници, експерти по труда, психолози, педагози и др. Експертен екип трябва да оценява трудоспособността на всеки индивидуално.

Проблемът няма да бъде решен единствено с промяната на Наредба № 36. Необходима е промяна на цял пакет нормативни актове, а най-вероятно и приемането на нови. Главното обаче е да се работи за радикална промяна на обществените нагласи - промяна на подхода към хората с увреждания, промяна на цялата среда. От нас зависи колко дълъг ще бъде този процес на приемане и утвърждаване на определени социални практики и поведение за практическото осъществяване на социалния модел на инвалидността. /НЖ/

На 11.11.1999 г. ЦНЖ организира работна среща на тема „Държавата - гарант за правото на труд на хората с увреждания“. На нея присъстваха представители на МТСП, МЗ, НСЗ, НОИ, ЦТЕЛК, ГИТ, ЦРВ - Искър. Направен бе опит да се види къде е проблемът - в нормативната уредба или в липсата на практики, да се разбере къде се къса връзката между пряко и косвено участващите в определянето на трудоспособността на хората с увреждания, в реализацията на правото им на труд.

Постави се началото на един много труден (за съжаление) диалог между институциите и хората с увреждания (респективно неправителствените организации), от една страна, и от друга - между самите институции.

Зам. министърът на МТСП Мира Рагкова предложи възникналите идеи от срещата да се обсъдят в работна група, което е сериозна заявка диалогът да продължи в посока към решаване на проблемите, които трудово-експертните лекарски комисии създават.

ПРЕДСТАВЯМЕ ВИ ...

РАБОТОДАТЕЛ

1. Име: г-р Росица Вълшкова;
2. Професия, дейност: физиотерапевт, завеждащ отделение към 26-та поликлиника в ж.к. „Люлин“;
3. Хоби: нищо специално;
- 4; Домашен любимец: куче - доберман на име Астра;
5. Девиз в живота: По-лесно е да разбиеш един атом, отколкото един преградсъдък.
6. Мечта в живота: Един по-човешки свят, с повече милосърдие.
7. Непоносимост към... агресивността, към амбициозната некадърност.

Представте си, че при Вас идват да търсят работа двама души, но единият има някакво увреждане. Как протичат интервюта за работа в двата случая?

Естеството на работата е основният елемент в ситуацията, която визирате. В отделението по физиотерапия са се реализирали много хора с увреждания и не мога да си представя, че би бил пренебрегнат човек с някакъв вид увреждане. При нас работят двама масажисти с нарушено зрение, които са много добри професионалисти, имат уважението на голяма част от Люлинското население. А Светослав Тимев е човек не само добър в професията си - мога да го кажа най-отговорно - но е интелигентен и много чувствителен човек. Тази чувствителност му помага да осъществи по-добър контакт с пациентите, помага му в общуването, което е голяма част от терапията.

Светльо непрекъснато работи върху изграждането на своята личност. Прави впечатление, че той е абсолютно самостоятелен, независимо от увреждането. Не мога да го отделя от другите му колеги, определено тази разлика не съществува. Хората с увреждания тук са напълно равностойни с останалите.

Наложиха ли се реконструкции на работното място на Светльо?

Не, абсолютно никакви. Местата са съобразени с проблемите на хората със зрителни увреждания, които идват предимно от Полувисшия колеж за медицински кадри.

По-скъпо ли Ви струва наемането на масажист с увреждане?

Не, все още сме държавно заведение и подобен проблем не съществува.

Промени ли се с нещо работният климат, след като Светльо постъпи на работа при Вас?

С постъпването му на работа всеки един от нас проявяваше много голямо внимание към него. Станахме по-толерантни, по-близки. Мисля, че Светльо се чувства с нас много комфортно и на празници, и на работното място, всеки му е подал ръка по свой собствен начин.

Сега, след като имате опита със Светльо, бихте ли наели и други хора с увреждания, без да се опасявате, че те ще Ви предложат по-некачествен труд?

Да, разбира се.

Какво смятате, че трябва да се промени, за да се срещат все повече хора с увреждания в обща, интегрирана работна среда?

Според мен общественото мнение е, което има определяща роля в случая. Както и ценностната ни система, разбира се. Но времената, в които живеем, бих определила с една стара китайска поговорка, която звучи като клетва - „Да живееш във времента на промени, дано!“. За съжаление клетвата май ни е застигнала. Към хората с увреждания се проявява нетолерантност, те са изолирани, подценявани, „невидими“. Основна роля във формирането и промяната на общественото мнение играят медиите. Много е трудно хората с увреждания да бъдат приети като равностойни членове на обществото. Вашата организация и това, което правите, е едно чудесно начало.

Ако според своето решение от ТЕЛК Светльо нямаше право на труд, въпреки доказаните професионални качества, бихте ли го наели на работа?

Дотолкова, доколкото сме държавно здравно заведение и сме длъжни да се съобразяваме с Кодекса на труда, това не е възможно. Трябва да има промяна в дейността на комисиите и вероятно самите комисици да бъдат променени.

РАБОТНИК

1. Име: Светослав Тимев;
2. Професия, дейност: масажист във физиотерапевтичното отделение на 26-та поликлиника в „Люлин“;
3. Хоби: окултизъм;
4. Домашен любимец: няма;
5. Девиз в живота: Опознай себе си и ще познаеш вселената и боговете.
6. Мечта в живота: Да мога да помагам на повече хора.
7. Непоносимост към... човешката простотия.

Как стана така, че започна работа именно тук?

Около две години и половина след като завърших, бях безработен. Дълго търсих работа по различни места, но нямаше. Много малко са щатовете за масажисти по поликлиниките и трудно се намират свободни места. Случайно попаднах тук в момент, когато пенсионираха един човек по болест, и аз заех неговото място. Тук работя вече 4 години.

Имаше ли някаква възможност да избиращ къде да работиш - направиха ли ти и други предложения?

Не, това беше първото и веднага се насочих към него, защото това бях решил да правя.

Ако трябваше да избиращ между това работно място и място в специализирано предприятие, какво би избрал и защо?

В никакъв случай не бих избрал специализирано предприятие, защото там хората са с еднакви увреждания и като се съберат на едно място, просто се израждат психически.

ЦНЖ изповядва философията на независим живот за всички и всекиго, което накратко ще рече - всеки човек да има равни шансове и възможности за постигане на достоен и пълноценен живот. Конкретно в професионалната си реализация ти имаше ли равни възможности с останалите или често се чувстваше дискриминиран от нещо или някого?

В началото се чувствах много притеснен, чувствах се абсолютно непълноценен, мислех, че хората не ме зачитат за равносвоен колега, но с течение на времето, след като се опознахме взаимно, мисля, че не усещам никакво разграничение.

Какво най-трудно преодоля в началото?

Най-големият ми проблем беше собственото ми притеснение и страхът от това какво ще бъде отношението на колегите. Но постепенно разбрах, че няма нищо страшно.

Почнаха да ме приемат съвсем нормално. В началото ме притесняваха елементарни проблеми - например как ще се движа самостоятелно, докато опознавах обстановката във физиотерапията.

И тъй като в този брой на бюлетина поставяме акцент върху дейността на ТЕАК, ще ми се да те попитам твоето решение ограничи ли по някакъв начин правото ти на труд?

Не, макар че съм първа група с придружител.

Как се чувстваш сред колегите си?

Отлично.

Какво ти носи работата - прави ли те по-независим?

Работата за мен е всичко. Не само че ме прави по-независим, прави ме да се чувствам полезен. Когато съм в отпуск, работата много ми липсва, защото тук общувам непрекъснато с хора. Не е като да си стоиш вкъщи и да се чудиш какво да правиш.

Какво би казал на хората с увреждания, които не се чувстват сигурни и се страхуват да се явят на работни интервюта?

Няма нищо страшно. Трябва да повярват в себе си - и когато повярват, хората отсреща ще го разберат и ще ги приемат безрезервно.

Смяташ ли, че се променят обществените нагласи към хората с увреждания?

Мисля, че не. Може би трябва да има по-голяма медийна кампания, да се огласяват проблемите на хората с увреждания. Трябва да се популяризират такива движения като вашето, но няма да има никакъв успех, докато страната не е в по-добро икономическо състояние. Когато на човек му е пълен стомахът, тогава се сеща за ближния.

Интервюто за вас взе Валя.

ТЕ ГО ПРАВЯТ ТАКА . . .

Франция - мерки за стимулиране на трудовата заетост на хората с увреждания

Във френското законодателство съществуват ясни разпоредби относно необходимостта от интегрирана заетост на хората с увреждания, тъй като тя е ефективна както за обществото, така и за отделната личност. В съответствие с Кодекса на труда на Франция и на закон, гласуван на 10.07.1987 г., Асоциацията на парализираните във Франция е разработила Програма за интегрирана заетост на хората с увреждания. Нейните основни цели са - осигуряване на достъп на хората с увреждания до пазара на труда чрез подготовка и намиране на подходяща работа и запазване на работното място на човека с увреждане чрез трудоустрояване и подпомагане по-нататъшната му професионална кариера. За постигането им се предвиждат различни мерки, които да доведат до ефективни резултати. Представяме ви някои от тях:

- стимулиране на собствен бизнес на хората с увреждания и на новосъздаващи се предприятия, които разкриват работни места за хора с увреждания;

- консултиране на хората с увреждания, установяване на мотивацията и професионалните им интереси, консултиране на работодателите относно начините, по които хората с увреждания да се интегрират в обща работна среда;

- общи обучения с информационно-практическа насоченост, а също и обучения, свързани с упражняването на конкретен занаят или заемането на конкретно работно място;

- специализирана посредническа дейност за хора с увреждания на пазара на труда;

- финансиране на работодателите, които наемат на работа хора с увреждания, а от друга страна - субсидиране на самите хора при започване на работа;

- субсидират се и работодатели, които нае-

мат хора с увреждания на трудов договор и им осигуряват наставник в работата;

- преустройство на работното място - приспособяване на техническите средства за работа и организацията на труда на работното място към възможностите на човека с увреждане;

- осигуряване на достъп до работното място и подобряване условията на труд;

- поддържане и проследяване на усилията на хората с увреждания за адаптирането им в интегрирана работна среда;

- създаване на предпоставки за преминаване от защитена професионална и трудова среда в обща работна среда; създаване на предпоставки за сближаване на защитената с интегрираната заетост;

- финансиране на проучвания и нови програми, които обслужват интересите на хората с увреждания на работните им места;

- непрекъснато информирание на обществеността относно интегрираната заетост на хората с увреждания.

Във френската Програма за интегрирана заетост е посочен и редът, по който могат да се отпускат средства от специално създаден Фонд за развитие, насочен към интегриране на хората с увреждания в професионален план. Фондът отпуска средства за реализацията на проекти, които имат за цел интегриране в обща професионална и трудова среда на един или повече хора с увреждания. Заявки за финансиране могат да дават хората с увреждания, работодателите, а също и посреднически организации (организации на помагачи

професионалисти, центрове за квалификация, центрове за трудово посредничество и др.). Средствата се отпускат само ако проектите удовлетворяват ясно изразени и предварително заявени критерии за оценка.

* Целият текст на материала „Седемнадесет мерки за стимулиране на заетостта на хората с увреждания във Франция“ е на разположение в Център за независим живот - София, ул. Бузлуджа № 43.

Искам да ви разкажа за двете обучения на тема „Как си търся работа“. Никой от нас не си правеше илюзията, че съществуват трикове, които човек просто трябва да умее, за да започне работа. Давахме си сметка, че ни предстои сериозно предизвикателство, при това в няколко посоки. Знаехме, че колкото и силно да е желанието и висока квалификацията, човекът с увреждане се сблъсква почти винаги с агресивно или снизходително отношение. Най-често дори не стига до работодател, а до безпардонна секретарка или унизителна бюрократична процедура. От друга страна, самият той се преживява като човек „второ“ качество - неуверен и неконкурентноспособен. Накрая - политиката на държавата (ако има такава) е насочена преди всичко към специализираните предприятия и не насърчава интегритетната заетост.

На фона на тази нерадостна картина ние положихме усилия участниците да изследват потенциалите си, да развиват възможностите си, да повишават самооценката си; с една дума - да повярват, че могат да делят мегдан наравно с всички на трудовия пазар.

Най-ценно бе това, че хората станаха приятели, щедро изразяваха чувствата си и това в най-голяма степен ги стимулира към промяна, развитие и действие.

Нина: В това наистина трудно време за мен

ден разбрах, че мога. Че съм ценна. Че съм не само хомо сапиенс, а и личност. Че и с увреждане, и без работа, и без път в живота - аз знача нещо. Нещо уникално и важно за хората около мен. С лошото, но и с доброто.

И ми стана шарено на душата. (Така казваше Марго.) От този ден животът ми вече не е сива, задушваща мъгла, а пъстро ежедневие. Едно ежедневие, за което вече ще се боря да остане цветно.

Маргарита: Есенно време се сеят семена. Някои от тях ще дадат богата реколта, други не. Но сеячът се всяка година. Нещо подобно беше и това обучение - посяване на семена. Семена на приятелства и желание за живот, семена за работа и реализация, семена на увереност в себе си. Надявам се, че винаги ще има добри сеячи, за да има богата жетва.

Луиза: Обучителната програма „Как си търся работа“ премина на ниво. Водещите психолози са опитни професионалисти. С тяхна помощ успех реално да оценя своите качества и умения, подплатени със съответното образование и квалификация. Научих се как да осъвременя своята автобиография, как да спечеля вниманието и предизвикам интерес у работо-

беше настъпил момент на безизходица, на отчаяние. Чувствах се изгубена, самотна, изоставена. Безрезултатно търсех път. Път във времето - безвремие. И в този тежък момент случайно научих за обучението в ЦНЖ. В началото идвах съвсем несериозно - като лейди на седмична партия бридж. Просто очаквах да намеря приятели и хора с близки интереси. Да запълня с празни приказки празното си време. Разбира се, тайничко се надявах да срещна хора, които да ме разберат ... но не вярвах!

В един тъжничък ден си взехме довиждане и се разделихме. Изведнъж осъзнах, че нещо се е променило - имах за подарък ... самата мен. Чудо! Появи се Нина, която сигурно винаги съм таила в себе си, без куража да я събудя. Този

дателя. Как да разговарям с него и към какво поведение да се придържам. Запознах се с ценни хора, от които научих немалко и преосмислих много неща. Всички ми помогнаха да преоткрия редица истини...

В последно време често си мислех, че човешката бяга от хората. Тук за щастие се уверих в съществуването на рядко срещания добър човек. Да - той е тук. Такива са мнозина в ЦНЖ.

Е, това беше от „Кошерът“. Вярваме, че сме ви полезни. Очакваме всеки от вас в Консултантския център на ул. „Лайош Кошут“ № 5 тел.: 951 51 66 и 525 443.

Страницата подготви Росен

ПРЕДИ... СЕГА... ПОСЛЕ

Преди

На 5 ноември 1999 г. в хотел „Родина“ по проекта „Работни места за хора с увреждания“ нашите консултанти проведоха среща на тема „Интегрираната заетост на хората с увреждания - в търсене на нови идеи“. На нея в отделните работни групи участниците дискутираха и структурираха йерархично проблемите, свързани с ниската трудова заетост, размениха идеи за начините, по които трябва да се промени съществуващата ситуация.

На 11 ноември, пак в тази насока, стана нещо наистина голямо и, надяваме се, много ползотворно - отново в хотел „Родина“ ЦНЖ организира работна дискусия на тема „Държавата - гарант за правото на труд на хората с увреждания“ с институции, пряко или косвено свързани с определянето

на трудоспособността на хората с увреждания. Участие то на зам.-министъра на МТСП Мира Раждова, както и на Директора на ЦТЕЛК д-р Пенка Харизанова бе добър знак за осъзнаването сложността на проблема и сериозна политическа заявка за неговото решаване.

Сега

Информираме, обучаваме, консултираме, подготвяме кръгла маса в Народното събрание на тема „Равни шансове за хората с увреждания - предизвикателство към властта и гражданското общество“. И, разбира се, готвим се за купона за 3-ти декември - Международния ден на хората с увреждания.

После

На 24 ноември 1999 г. Център за независим живот съвместно с Националния център по териториално развитие и жилищна политика организи-

рат информационна среща на тема „Селищна среда за всички“. Срещата е в рамките на проект „Въвеждане на стандарти за достъпна архитектура“, финансиран от Фондация „Отворено общество“. Поканени са представители на институции, които имат пряко отношение към изграждането на селищната среда. Основната тема акцентира върху ролята на участниците в този процес и техните функции: ролята на държавата като гарант на човешките права на хората с увреждания при създаване на достъпна селищна среда; ролята на инвеститора като възложител; ролята на неправителствените организации на и за хора с увреждания като застъпник на потребителите.

По традиция на 3 декември ще се вихри КУПОН в Самуричния театър - ако искате да се включите организационно и идейно, не са колебайте! Обагете се на нашите телефони - 02 / 954 98 92 и 52 74 83.

ПОЛЕЗНИ ЧЕТИВА

Европейска концепция за достъпност

Справочникът е предизвикателство за проектанти, строители и инвеститори. От него ще разберат как архитектурната и физическата среда трябва и може да бъде съобразена с нуждите на всички потенциални потребители.

Независим живот - едно пътуване от изолация към интеграция

Книгата представя докладите от международната конференция „Независим живот - философия и практики“, състояла се миналата година в София. Ще разберете какво и как трябва да се направи, за да стане независимият живот за всички и всекиго реалност и у нас.

ОРГАНИЗАЦИЯ НА ОБЕДИНЕНИТЕ НАЦИИ

СТАНДАРТНИ ПРАВИЛА

за равнопоставеност
и равни шансове
за хора с увреждания

ООН - Стандартни правила за равнопоставеност и равни шансове за хората с увреждания

Ако все още не сте се запознали с правилата за равнопоставеност и равни шансове, не пропускайте да го сторите с книжката, която ви предлагаме.

Всички издания се разпространяват безплатно в офиса на Центъра.